

Pozrite! V Prahe je zima: nad mestom sa vznáša noc, nad tisíckami jeho vežičiek. Pozrite na tmu pri svojich nohách, na všetky ulice a uličky, akoby ju tam niekto zamietol metlou. Pozrite sa na kamenných apoštolov na starom Karlovom moste, na krdle modrookých kaviiek na pleciach Svätého Jána Nepomuckého. Len pozrite! Prechádza po moste s hlavou sklonenou k vyblednutým mačacím hlavám: Helen Franklinová, štyridsaťdvaročná, ani vysoká, ani nízka, vlasy nemá tmavé ani svetlé. Na nohách má obuté čizmy, čo jej slúžia od novembra do marca, a na zápästí hodinky po svojej matke. Na rukáve sa jej leskne čerstvý sneh ako jagavá soľ, má ho aj na pleciach. Starší kabát má opásaný a je trochu bezfarebný ako ona, lebo má už deväť rokov. Cez prsia má prevesenú malú kabelku na remienku, v taške svoju popoludňajšiu prácu (návod na obsluhu práčky, ktorý prekladá z nemčiny do angličtiny) a zelené nezjedené jablko.

Na pohľad sa vám môže zdať nevýrazná a sivá ako myš, ale keď sa rozídu nízke mraky a hladinu rieky zaplaví biele mesačné svetlo? Nič, vôbec nič vám to nehovorí, len jedno: tie hodiny, tie dlhé minúty toho krátkeho dňa, sú posledné, kým nevie nič o Melmoth, hrom je len hromom a tieň len tmavou škrvnou na stene. Keby ste jej to teraz mohli povedať (urobte krok vpred, chyťte ju za zápästie a zašepkajte to!), možno by sa zastavila, zbledla by a zmätene by sa vám pozrela do očí. Možno

by sa pozrela na osvetlený hrad vysoko nad Vltavou a potom na biele labute spiace na brehu rieky. Obrátila by sa na nízkom podpätku a razila by si cestu späť prechádzajúcim davom. Ale – hm, nemá to zmysel: len by sa usmiala, netrpezlivo, napoly pobavene, tak ako to má vo zvyku, zbavila by sa vás a vrátila by sa domov.

Helen Franklinová zastane tam, kde sa most dotýka brehu. Popred Národné divadlo rachocú električky, v divadelnej jame hobojski obliznú jazýčky a prvá huslistka sa trikrát ukloní orchestru. Je dva týždne po Vianociach, ale mechanický stromček na Staromestskom námestí sa otáča a otáča, vyhráva poslednú pasáž zo Straussa a ženy z Hovu aj Hartlepoolu stískajú v rukách papierové poháre s pariaticim sa vínom. Po Karlovej ulici sa šíri vôňa šunky a dreva, vôňa cukru pripáleného na uhlí. Sova na čomsi zápästí v rukavici si napráva pierka, potom sa opatrne zohne k dlani plnej mincí. Je tu celé javisko, doplnené lanami a kladkami: príjemný večerný sebaklam, ale nič viac. Helen nežije v sebaklame, ani nikdy nežila – radosti a starosti Čiech ju nezaújmajú. Nikdy nestála a neobdivovala krásny orloj, ktorého majstra-zostrojiteľa oslepili, aby už v inom meste nemohol taký orloj postaviť; nikdy si nekúpila matriošky v drese anglického futbalového tímu, nepozerala sa neprítomne pri západe slnka na Vltavu. Ani pocit viny za zločin, ktorý ju prenasleduje, nemôže napraviť to, čo sa už napraviť nedá. Je vo vyhnanstve a dobrovoľne zasvätila celý svoj život slovám a termínom, čo sú jej vlastnou porotou aj sudcom.

Svetlá sa zmenia, dav sa pohne, unáša Helen ako hlučný príboj a pritlačí ju k železnému zábradliu. Vy-

tiahne z vreciek rukavice a potom to začuje za krikom bohatých Kórejčanov na loďkách v dokoch okovaných mosadzou. Jej vlastné meno k nej nesie vietor ponad rieku. „Helen, Helen Franklinová!“ kričí ktosi freneticky, ako keby stratila peňaženku. Helen zdvihne zrak, priloží si k ústam ruku v rukavici a uvidí ho. Pod pouličnou lampou sa trasie vysoký muž v modrej košeli bez kabáta. Na hrud' si pritíska veľký tmavý predmet. Pozrú si do očí, muž zdvihne do vzduchu ruku. „Áno?“ Tvári sa netrpezlivo, naliehavo. „Hej, môžete prísť sem, prosím? Poďte sem, prosím.“ Muž si chytí cíp košele, akoby mu tenká látka dráždila pokožku. Celé telo sa mu neovládateľne trasie.

„Karel,“ prehodí Helen, ale ani sa nepohne. Je to Karel Pražan, ktorý predstavuje presnú polovicu jej tunajších priateľov a známych. Zoznámili sa v kaviarni Českej národnej knižnice. V to dopoludnie tam ani neboli voľné stoly. Je vysoký, chudý, tmavé vlasy sa mu lesnú na hlave. Košelu má z hodvábu, topánky zo semišu alebo z teľacej kože, podľa ročného obdobia. Nie je pekný, ale vznáša sa okolo neho akási charizma. A vždy vyzera, akoby sa práve oholil. No aj z diaľky, za siluetami prechádzajúcich detí vo farebných bundách, sa dá rozoznať jeho bledosť, vpadnuté oči človeka, ktorý nespáva. Chlad mu poznačil pery modrastou farbou, ruka, ktorá zvierá predmet na hrudi, sa trasie, akoby si namáhal všetky kĺby. „Karel,“ zopakuje Helen a vykročí k nemu. Urobí desať krokov a rozozná spis viazaný v hrubej čiernej koži. Má odraté okraje od toho, že sa často otvára, a je trikrát previazaný čiernou koženou páskou. Pouličná lampa osvetlí nápis v rohu, ale Helen ho nedokáže

rozoznať. „Karel?“ zopakuje. „Dajte si môj šál. Čo sa stalo? Kde máte kabát? Ste zranený?“ Potom jej zide na um ešte niečo. „Ide o Theu?“ Predstaví si Theu, jeho partnerku a určite jeho lepšiu polovičku, bez života, na vozíčku na prízemí, oči upiera na nejaké miesto na sadrovom strope, a zrazu je preč – ako sa vždy báli –, v noci jej cievu v mozgu upchala ďalšia krvná zrazenina. „Thea?“ zopakuje netrpezlivo Karel. „Čože? Tá je v poriadku. Nechcem ho,“ rázne odtisne ponúkaný šál, potom nechápavo pozrie na Helen, prečo ešte neprišla na to, čo ho trápi.

„Ochoriete.“

„Vezmite si ho! Nechcem ho. Je mi to jedno. Pozrite, myslím, že by sme si mali na chvíľu sadnúť.“ Poobzerá sa, ako keby si chcel sadnúť hoci aj s prekríženými nohami na chodník, potom potrasie spisom v koženej väzbe. Helen vidí, že je ťažký, plný dokumentov a mokrý. Karel pohne palcom a pošúcha monogram v kúte: J. A. H. Helen si všimne, že ho šúcha znechutene, ale zároveň starostlivo, ako keby to bol predmet, po ktorom prahol celý život, nielen aby si užil jeho hodnotu, ale aby pocítil aj jeho odporný pach. „Nie je to dobré. Musím to niekomu povedať a zo všetkých ľudí to znesiete len vy. Chcem povedať,“ odmlčí sa a nelútostne sa zasmee, „myslím, že by mohla prísť aj sem a pozrieť vám smrteľným pohľadom do očí, aj tak by ste neuverili! Ani slovu!“

„Ona? Kto je ona? Karel, nevzali ste ten spis niektorému svojmu kolegovi? Nemali by ste sa takto s niekým zahrávať.“

„Ach,“ zachripí. „Uvidíte.“ Vykročí sám, potom pozrie cez plece, či za ním kráča aj ona, ako keby bola len

dieťa unavené hrou. Helen ho teda nasleduje po ulici dláždenej mačacími hlavami popod kamenný oblúk stojaci ani desať metrov od hľadáčika turistov, ale určite by ste ho nenašli, keby ste o ňom nevedeli. Karel otvorí natreté dvere, prejde za hrubé závesy chrániace vnútro pred chladom a sadne si do tmavého kúta. Miesto pôsobí osobne – pri oknách sa hromadí vlhký vydýchaný vzduch, na stoloch sú zelené popolníky, štyridsaťwattové žiarovky žiaria v zelených tienidlách – a Helenina úzkosť sa vytráca. Sadne si vedľa svojho priateľa, ktorý sa stále chveje, stiahne si rukavice, napravi si rukávy svetra na zápästiach a obráti sa k nemu.

„Musíte niečo zjesť. Ste veľmi chudý. Teraz ste ešte chudší.“

„Nechcem jesť.“

„Stále rovnaký...“ Helen kývne na dievča v bielej blúzke, objedná Karlovi pivo a sebe len vodu z vodovodu.

„Myslíte si, že som šialený,“ povie Karel. Uhladí si vlasy, čo len potvrdí, že za posledný týždeň zostarol najmenej o päť rokov – jeho chudá tvár je ešte vycivenejšia a pokrýva mu ju biele strnisko. „Nuž, možno aj som. Pozrite sa na mňa! Nespím, ako vidíte. Sedím celú noc, čítam znova a znova... Nechcel som obťažovať Theu, takže čítam potajomky. S baterkou. Ako malý chlapec.“

„A čo čítate?“ Čašníčka im prinesie pivo a vodu, v ktorej pláva len jedna kocka ľadu.

„Vraj čo čítam! Ani jedno slovo navyše. Presne ako vy. Už sa cítim lepšie – akoby som sa necítil? Vo vašej prítomnosti všetko vyzerá fantasticky, bizarne. Ste taká obyčajná, že v porovnaní s vašou existenciou všetko ostatné vyzerá výnimočne. Myslím to ako kompliment.“

„Pravdaže. Tak potom mi povedzte...“ Helen položí svoj pohár presne doprostred kartónovej podložky, „povedzte mi, či to, čo čítate... je to v tomto spise?“

„Áno.“ Karel si vytrasie zo škatuľky jednu cigaretu Petru a zapáli si ju na tretí pokus. „Vezmite si ho. Otvorte ho.“ Takmer zlomyselne na ňu pozrie, pripomína jej dieťa, ktoré zlomyselne strká pavúky do balíčka cukríkov. Načiahne sa k spisu – je veľmi studený, nasiaknutý nočným vzduchom. Chce ho otvoriť, ale je tesne zaviazaný, takže má problémy s uzlíkmi. Napokon sa jej to podarí a na stôl sa vysypú žltkasté papiere. „Tu,“ ukáže Karel. „Tu.“ Pichne ukazovák do papiera, potom sa trochu odtiahne k stene.

„Môžem sa pozrieť?“

„Ak chcete... Ach, počkajte, počkajte.“ Vtom sa otvorí dvere a hrubé závesy sa pohnú v závane vetra. „To je ona... prišla? Vidíte ju?“

Helen sa obráti. Dohnútra vojdú dvaja mladíci, nemajú viac ako osemnásť rokov. Nadúvajú sa od pýchy, že už zarábajú a môžu si to dovoliť. Otrású si sneh z pracovnej obuvi, rázne mávnu na čašníčku, potom sa zahľadia na svoje mobily. „Vošli len muži,“ prehodí Helen. „Dvaja celkom obyčajní muži.“

Karel sa zasmee, pokrčí plecami, potom sa znova nakloní dopredu. „Nevšímajte si ma,“ povie. „Viete, nedostatok spánku... Myslel som, že vidím niekoho, koho poznám.“

Helen si ho chvíľu premeriava. Na tvári má úzkosť a rozpaky, ona na svojej asi zvedavosť. No napokon vyhrá trpezlivosť – Karel prehovorí, keď bude pripravený. Helen sa znova pozrie na rukopis. Je napísaný po ne-

mecky, nakloneným ozdobným písmom, ale nevie ho rozlúštiť. Je v ňom veľa škrtancov a poznámok, akoby ste niečo vybrali z múzejného archívu, ale na titulnej strane je uvedený rok 2016. Zvlášť je zopnutá len jedna strana napísaná po česky s dátumom z predchádzajúceho týždňa a adresovaná Karlovi.

„Nie je to pre mňa,“ namietne Helen a obráti stránku lícom nadol. Zaplaví ju nepríjemný pocit, lebo povedala viac, ako chcela. „Ach, keby ste mi radšej prezradili, o čo ide, správate sa ako dieťa trpiace nočnými morami. Prebudte sa konečne!“

„Kiežby som mohol! Kiežby som mohol! Tak dobre.“ Karel sa zhlboka nadýchne, položí obe dlane na dokument a zostane tak chvíľu sedieť. Potom neutrálne prehodí, ako keby to nemalo nič spoločné s rukopisom: „Povedzte mi, Helen, poznáte meno Melmoth?“

„Melmoth? Nie, nespomínam si. Melmoth nie je po česky? Ale ani po anglicky...“ Vysloví meno tretí raz a potom štvrtý, ako keby to bolo niečo nové, čo sa jej dostalo na jazyk a má horkastú chuť. To má na jej spoločníka zvláštny vplyv. Je rozrušený, oči mu žiaria.

„Nie, prečo by ste ho mali poznať? Ani pre mňa nič neznamenalo asi pred týždňom. Pred týždňom! To je všetko!“ Znova sa nešťastne rozosmeje. „Melmoth... ona...“ Karel opäť položí ruky na papiere, akoby chcel upokojiť napaprčenú mačku. „Mali ste niekedy pocit, že sa vám ježia vlasy na zátylku?“ opýta sa. „Akoby do miestnosti vnikol ľadový vzduch a naháňal len vás? Nie je to nič, povieťe si, len husia koža. Ale keby ste vedeli!“ Pokrúti hlavou, zapáli si ďalšiu cigaretu, poriadne si potiahne a zahasí ju. „Nemá to zmysel. Nebudete mi veriť a boli by ste hlúpa,

keby ste mi uverili. Vezmite si to, vezmite si ten list.“ Posunie jej stranu zopnutú zvlášť. „Dám si ešte jedno pivo, Boh vidí, že ho potrebujem. Nechám vás v pokoji čítať – vezmite si tú stranu, nie ste zvedavá? Ved' vy ženy vždy pritískate ucho k dverám.“

Helen má pocit, akoby sa ocitla medzi tmavým morom a útesom. Karel nikdy nedal najavo strach, odkedy ho pozná, neprejavil ani náznak poverčivosti, neveril žiadnym legendám. A zrazu sa zmenil, je to ako zmena z nesmrteľného na smrteľného. Zrazu jej dôjde to, čo nikdy predtým... že zomrie, že sa ho smrť už dotkla, že dni, ktoré tu strávi, sú ako vodotlač na prázdnom papieri. Stojí pri bare, opiera sa oň jednou rukou a v tej chvíli jej pripadá neznámy. Ved' bol taký vysoký, keď stál vzpriamene, keď sa k nej prvý raz priblížil v knižničnej kaviarni, kde neboli žiadne iné voľné stoly. „Môžem?“ opýtal sa po česky, ani nečakal na odpoveď, len si sadol a zahľadel sa na nejaký nepochopiteľný graf (pretínajúce sa kružnice a priamky vychádzajúce z jedného bodu). Objednal si jablkový koláč, ona mala pred sebou šálku čiernej kávy, horkej a studenej, stála vedľa príručky, ktorú prekladala z nemčiny do angličtiny. Helen si pomyslela, že vyzerajú ako páv a vrabec. Doktor Karel Pražan vo fialovom kašmírovom svetri, Helen Franklinová v lacnej bezfarebnej blúzke. Asi by z toho náhodného stretnutia nevzišlo nič, keby sa neobjavila Thea. Keď Helen zdvihla zrak, zbadala ženu strednej postavy a v strednom veku, s rukami vo vreckách vlnených nohavíc s vysokým pásom. Zastavila sa a pobožkala Karla na temeno hlavy. Vlasy mala krátke a červené, voňala kolínskou. Pozrela na Helen, ako by ju hodnotila. „Našiel si si priateľku?“ opýtala sa

Karla po anglicky. Helen sa začervenala, bolo to neuveriteľné. Karel zdvihol zrak zo svojich poznámok a prekvapene pozrel na Helen, ako keby medzičasom zabudol, že je tam aj ona. Potom povedal po česky, že sa ospravedlňuje za to, že ju vyrušil, a že jej už dá pokoj.

Helen si premerala elegantnú dvojicu a povedala po anglicky: „Prosím, len si obaja sadnite, aj tak už odchádzam.“ A začala si zbierať veci.

Thea sa rozžiarila, zrazu sa tvárila spokojne. Helen až neskôr pochopila, že sa vie zo všetkého tešiť. „Ten prízvuk... pripomína mi moje časy v exile! Londýn? Alebo azda Essex? Počkať, sedte, prinesiem ešte kávu. Aj Karel chce, aby ste zostali!“ Karel a Helen sa na seba pozreli, akoby si chceli povedať: nemá zmysel sa vzpierať. Helen si zrazu uvedomila, že takéto priateľstvo dávno k nikomu necítila.

Naozaj nemalo zmysel vzpierať sa. V ten víkend Helen Franklinovú, ktorá sa vyhýbala priateľstvám a kamarátstvám ako mních rozhovorom, pozvali k sebe do bytu. Thea miešala čosi v hrnci na sporáku, Karel sedel pri poškriabanom stole a meral hĺbku ohybu konvexnej sklenej misy. Ako Helen zistila neskôr, pracoval na univerzite a jeho predmetom boli dejiny výroby skla, domácej aj priemyselnej. „Bude to teleskopické zrkadlo,“ povedal a návštevu si príliš nevšímal, akoby sa nechcel vzdať svojej úlohy, „takže oblúk musí byť hlboký ako parabola, nie ako guľa.“

Helen si vyzliekla kabát, sňala si rukavice a podala Thei fľašu vína, ktoré ona sama nepila. Potom počúvla gesto hostiteľa a sadla si k stolíku. Preložila si ruky v lone. „Porozprávajte mi o tom niečo,“ navrhla.

SARAH PERRYOVÁ

Melmoth

Z anglického originálu *Melmoth*, ktorý prvýkrát vydalo
vydavateľstvo Serpent's Tail značka Profile Books Ltd,
3 Holford Yard, Bevin Way, London WC1X 9HD,
v roku 2018, preložila Miriam Ghaniová
www.serpentstail.com

Vydalo vydavateľstvo Lindeni v spoločnosti
Albatros Media Slovakia, s. r. o., so sídlom Mickiewiczova 9,
Bratislava v roku 2019
Číslo publikácie 2031
Zodpovedná redaktorka Agáta Laczková
Technická redaktorka Jana Urbanová
Sadzba Lubomír Kuba
Tlač FINIDR, s. r. o., Český Těšín
Prvé slovenské vydanie

Cena uvedená výrobcom predstavuje nezáväznú
odporúčanú spotrebiteľskú cenu.

Objednávky kníh
www.albatrosmedia.sk / eshop@albatrosmedia.sk
tel.: 02/4445 2046

© Albatros Media Slovakia, s. r. o., 2019
Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie
sa nesmie kopírovať a rozmnožovať za účelom rozširovania
v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek spôsobom
bez písomného súhlasu vydavateľa.

ALBATROS MEDIA